

Pilot afstemming toezichtkaders vo – bve Eén combi-controle voor het aoc

Dit schooljaar hield de Onderwijsinspectie samen met vier aoc's een pilot geïntegreerd toezicht. Vier aoc's en vier inspecteurs gooiden zichzelf in het diepe om te experimenteren met een toezicht voor groen vmbo én mbo.

Agnes Jansen, beleidsmedewerker mbo van de AOC Raad, noemt het echt een stap voorwaarts dat de inspectie wil meedenken over nieuw toezicht. "Dit is bovendien een goed voorbeeld van evidence based onderzoek, dat de Onderwijsraad adviseert."

Momenteel vindt het toezicht van de Onderwijsinspectie op het groene vmbo en dat op het groene mbo op heel uiteenlopende manieren plaats. Vmbo en mbo worden verschillend benaderd en beoordeeld, en de zogenaamde waarderingskaders, die de inhoud van het toezicht beschrijven, lopen erg uiteen. Het vmbo wordt beoordeeld volgens de regels van de inspectie van het voortgezet onderwijs (vo) – uitkomst is de bekende kwaliteitskaart. De kwaliteit van het groene mbo wordt bewaakt door de BVE-inspectie. Dit betekent in de praktijk verschillen op alle fronten: in voorbereiding, organisatie, planning, inhoud,

formuleringen van kwaliteitseisen en gevolgen van de beoordeling. En dat is onhandig én onlogisch voor een aoc.

Meer eenheid

De AOC Raad pleit al langer voor meer eenheid in het toezicht, net als de MBO Raad. De inspectie wilde bekijken in hoeverre zij hieraan tegemoet kan komen en heeft daarom een pilot in gang gezet. Heel positief, vinden Agnes Jansen en de betrokken bestuurders van vier aoc's.

Jansen: “Een gezamenlijk groen vmbo mbo toezichtkader zou scholen rust geven. Een aoc is vaak één school. De organisatie is ook als zodanig, verticaal ingericht, terwijl het toezicht horizontaal is. De verschillen in de cyclus van het toezicht brengen bijvoorbeeld veel administratieve last met zich mee. En het uiteenlopende taalgebruik in de toezichtkaders maakt het begrip en de eenduidigheid van indicatoren en het communiceren erover niet gemakkelijker.” Hierbij komt als extra argument dat dit schooljaar het toezicht in de bve-sector al is veranderd. In het kader van meer autonomie voor de scholen heeft de inspectie het waarderingskader bve aangepast naar proportioneel toezicht. Toezicht waarvan inhoud en frequentie kan variëren. Dit nieuwe waarderingskader is echter nog niet officieel en daarom (ook) een pilotvorm. De inhoud van het toezicht is op maat en hangt af van de kwaliteit, de ingeschatte risico's en het eigen karakter van de school. Er wordt gebruik gemaakt van risicoprofielen en van de zelfevaluatie van de school. De afstemmingspilot vo-bve sluit aan bij deze vorm van toezicht. Bestuurder Gerard Oud van het Clusius College zegt: “Voor een aoc is het toezicht een middel om een kwaliteits-beleidscyclus te maken. Als aoc proberen wij op hoofdlijnen al identieke documenten over kwaliteit te produceren, volgens één kader. Het proportionele toezicht biedt de mogelijkheid om uniform kwaliteitsdoelen te formuleren, voor mbo én vmbo.”

Wisselwerking

De pilot van dit schooljaar bestond uit de toepassing van een nieuw door de inspectie ontwikkeld combikader. Dit werd ‘losgelaten’ op het groene vmbo en mbo van Edudelta Onderwijsgroep, Clusius College, De Groene Welle en AOC Friesland, door vier teams van inspecteurs VO. Om toch aan de regels te voldoen, werden de beoordelingen uit de

Eén vorm van kwaliteitsbeoordeling door de inspectie voor het hele aoc: vmbo én mbo

pilot uiteindelijk weer gesplitst in afzonderlijke eindbeoordelingen voor vmbo en mbo.

Elk aoc keek samen met de inspecteur zelf hóe het kwaliteitsonderzoek uit te voeren en het combikader toe te passen en met welke instrumenten. Dat was een wisselwerking tussen aoc en inspecteur. Gerard Oud vertelt dat de inspectie het experimentele combikader in Noord-Holland inderdaad toepaste op de proportionele manier. Het aoc leverde alle relevante gegevens aan en de inspecteur deed in een gesprek verslag van haar bevindingen bij de beoordeling hiervan. Daarna volgde een gesprek met CvB, locatiedirecteuren en de Raad van Toezicht. Over bijvoorbeeld de meest opvallende, ongewenste verschillen tussen de huidige twee vormen van toezicht, de uiteenlopende benamingen en sancties. Oud: “Het is nogal een verschil of je het stempel ‘zeer zwakke school’ krijgt of de beoordeling ‘onvoldoende kwaliteit’.”

Antwoorden

Gerard Oud geeft aan dat de ‘lovenswaardige’ pilot echt experimenteel was, in de zin dat er geen gezamenlijke afspraken vooraf waren over het toezicht. “Het had daarom een wat ad-hocgerig karakter.” Hij vindt het nu zaak om ieders ondervindingen te verzamelen. De vragen die vooraf bij de doelstelling van de pilot afstemming vo-bve zijn opgesteld, zijn nog niet in een evaluatie beantwoord. Zoals: Welke knelpunten doen zich voor bij het meer eenduidig inrichten van het toezicht vo en bve? Hoe kan het toezicht () structureel beter op elkaar worden afgestemd? Dient dit gevolgen te hebben voor de herziening van de toezichtkaders per augustus 2007?

Een delegatie van de inspectie, onder wie de coördinerende inspecteurs mbo en vo, de onderzoeksleiders, de contactinspecteurs en de vier aoc's hebben er een ochtend over gesproken. “Wij als aoc's gaven onze mening en de inspectie heeft haar kant laten zien.” Hij zegt te begrijpen dat de politieke druk op het onderwijs en de kwaliteit van het onderwijs momenteel groot is en dat de inspectie nu even andere prioriteiten heeft. “Het ministerie wil nu de boel

aanhalen. De praktijk is natuurlijk weerbarstig. Dat snap ik. De verantwoordelijkheid leggen daar waar-ie hoort is een worsteling.” Oud licht toe: “In de vastgestelde Governance code BVE is opgenomen dat wij ons verantwoordwoorden aan onze stakeholders. ‘Wij’ betekent alle geledingen van onze instelling en ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid: RvT, CvB, directie, teams en docenten. Deze verantwoording wordt nog wel eens gevoeld als bemoeizucht of ongewenste controle.”

Investerings

Agnes Jansen zegt dat deze eerste pilot vooruitloopt op toekomstige ontwikkelingen, wanneer wellicht met één toezichtkader het vmbo en mbo geharmoniseerd is. “Op zijn best toekomstmuziek.”

Tot die tijd vindt de AOC Raad dat je het toezicht kunt afstemmen en verticaal maken wat verticaal kan. De bestuurders van de aoc's hopen dan ook op een vervolg. Gerard Oud: “Een pilot met vooraf meer gezamenlijke afspraken en communicatie over planning en inrichting. We moeten nu de ervaringen bundelen en doorgaan in een volgende ronde, om te leren van wat we zijn teggekomen.” Met name leerpunten als een transparante verantwoording en de manier van sturing en evaluatie in een instelling kunnen de aoc's gezamenlijk uitwerken, zegt Oud. Jansen: “De vier betrokken aoc's zijn zich door deze pilot meer dan ooit bewust van onnodige en lastige verschillen. In een vervolgproject kun je bewuster en beter kijken naar mogelijkheden en wensen voor aanpassing en afstemming.”

Uiteindelijk kan één toezichtkader voor een heel aoc betekenen dat je als docent, als team, merkt dat je in één systeem werkt aan de kwaliteit van het onderwijs. Op alle gebieden: veiligheid, rendement en prestaties, medezeggenschap zo goed mogelijk voor de leerlingen, aldus Gerard Oud. “Dat werkt als je binnen je eigen systeem verantwoording aflegt over je kwaliteit. Die verantwoordelijkheid en het voortdurend beoordelen hoe je bezig bent, móét bij scholen liggen en niet bij de wetgever. Daarin moet je als instelling investeren.” □